

Heri Dono på nyöppnad arena

"Animachines", Konsthall Lat.63, Frösön, till 6 dec.

I nästan 50 år har debatten om ett kulturhus i Östersund pågått. Nu har en arena för konst och kultur öppnats i den tidigare flygplanstvätten på F4-området, som nu heter Frösö Park. Fast initiativtagaren Andreas Brännlund vill inte kalla det kulturhus utan ser det mer som ett komplement. Han har gjort det till en mission att visa att det finns konst på 62 och 63 breddgraderna och är även initiativtagare till North Caltitude 6263. Det drevs som ett Interreg-projekt 2013-2014 med pitchning av olika projektidéer som viktigt inslag och finns kvar som nätverk. En av dessa idéer har Brännlund fortsatt med och det är alltså Lat.63 på Frösön som invigdes 3 oktober. Förste utställare är Heri Dono med "Animachines" som producerats av Färgfabriken i Stockholm och nu anpassats till de nya lokalerna på Frösön där den visas fram till 6 december.

Österländskt eller västerländskt? Det är en fråga som ständigt återkommer när jag betraktar Heri Donos verk. Hela utställningen påminner mycket om 60- och 70-talens konst med mycket rörlighet, politiska associationer och gränsöverskridande mellan olika konstformer. Det är en väldigt levande utställning där besökaren kan gå runt och trycka på olika knappar och därmed utlösa rörelser och ljud hos dockliknande skulpturer. Jag kommer att tänka på Torgny Lindgrens senaste roman "Klingsor" där huvudpersonen är konstnär och övertygad om att materien har eget liv, en åskådning som kallas animism. På den norrländska landsbygden sågs detta som något utvecklat och primitivt, eftersom det inte gick att förena med vare sig kristendom eller modern ingenjörskonst. På andra håll i världen går animismen lättare att kombinera med aktuella åskådningar. Så till exempel på den indonesiska ön Java, där konstnären Heri Dono växte upp och buddhismen, hinduismen och islam har ett starkt fotfäste. Det är hans koncept att förena animismen med maskiner och därav namnet på utställningen, "Animachines".

Det är lätt att ur ett västerländskt perspektiv tro att den asiatiska konsten utvecklas i en värld för sig. Åtminstone att det var så innan Internet förändrade sakernas tillstånd. Men redan på 90-talet när Heri Dono började etablera sig som konstnär fanns det viktiga japanska och australiska konstforum, de fungerade som kontaktytor mot samtidskonsten i väst. Heri Donos installationer, performances och verk i blandteknik ska dock inte ses i första hand som influenser från väst utan som utveckling av den inhemska kulturen och reaktioner mot modernismen. Skuggspelsdockor, serier och inhemska berättelser utgjorde viktiga ingredienser. Han influerades av Indonesia New Art Movement som ägnade sig åt happenings och ville förkasta alla ismer. Liksom den rörelsen protesterade Dono mot det hårda diktatoriska styret i Indonesien och "Fermentation of Mind" (1992) kan ses som en skildring av människornas situation. De fick sitta med ögonbindel och nedböjda huvuden.

På Lat.63 visas "Fermentation of Brain" (2014) som istället kan ses som en kommentar till det mer västerländska och kommersiella Indonesien av idag, där människor vid skolbänkar sitter med öppna ögon och är fria att läsa vad de vill och söka information fritt, men istället för att bli klokare av det översköljs av reklambudskap. Det finns i buddhismens dualitet med manligt-kvinnligt, det onda-det goda och så vidare ett inslag av mellanvärld, där mystik och ambivalens råder. Dono uppfattar sig som opererande i en sådan mellanvärld och det kan vara viktigt att ha i åtanke på utställningen där mycket är oklart och mångtydigt men där det maskulina ändå dominerar. Andra delar av buddhismen kan också vara viktiga att ha i bakhuvudet som att det inte finns några fast existerande jag, utan bara ett ständigt flöde av psykiska och materiella beståndsdelar.

Vissa gestalter kan uppfattas som befinnande sig i olika stadier av meditationstillstånd och ett verk som "Oxymoronia" med dess fartgalna motorcyklist kan tolkas som en kommentar till människans världslighet och strävan efter materiell lycka.

Text och foto: Torbjörn Aronsson

Volym 2015-11-10